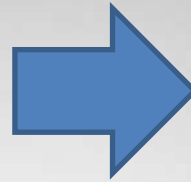

Seminari internacional “Indicadors de paisatge. Reptes i perspectives”.
Barcelona 29-30 novembre 2007

CANVI CLIMÀTIC I PAISATGE

Jorge Heras Dolader
Servei de Gestió Forestal
Direcció General del Medi Natural

**Conveni Europeu del
Paisatge**
(octubre 2000)

Adhesió del
Parlament de
Catalunya
(desembre 2000)

**Llei 8/2005, de protecció,
gestió i ordenació del
paisatge**

Decret 343/2006
(la desenvolupa)

Observatori del Paisatge
(2004)

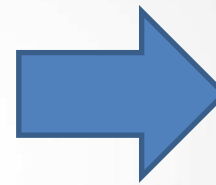
**Paisatge és qualsevol part del
territori tal com la percep la
població**

Paisatge és qualsevol part del territori tal com la percep la població

a la idea del paisatge

des de diferents

àmbits: pintura, arte,
jardineria, arquitectura,
geografia, ecologia,
agroforestal, ...

Aproximació
pluridisciplinària

Moltes coses es poden veure desde diferents punts de vista.

El que és dolent no és veure-les només des d'un, sino creure que és l'únic.

Paisatge és qualsevol part del territori tal com la percep la població

té elements

materials:

físics, topogràfics, vegetals,
arquitectònics, ..

subjectius :

depenen de la percepció del visitant i
estan condicionats per la seva cultura

Paisatge és qualsevol part del territori tal com la percep la població

té caràcter **dinàmic**

tant pels canvis en la **percepció/valoració social** com en determinats elements materials (incloses les cobertes vegetals “naturals”!)

La major part dels “usuaris” del paisatge són
“urbans”

La valoració del paisatge està molt
condicionada per la “imatge urbana” del
“medi natural”

el 60 % del territori català són terrenys forestals
el 80 % dels terrenys forestals són de titularitat
privada

estan arrelats molts tòpics erronis o
confusos sobre els boscos i la conservació
de la natura

∞Alhora, el consum de productes forestals és molt positiu per al planeta si el plantejem des de criteris de consum eficient i responsable. Si som consumidors informats i crítics i optem per reduir el consum, reciclar i escollir la fusta o el suro en lloc d'altres productes menys ecològics, donarem suport a models de vida sostenibles en el medi rural i a la possibilitat que els boscos ens continuïn oferint permanentment la gran quantitat de béns materials i serveis ambientals que ens proporcionen.

∞Alguns dels nostres actes quotidians, a casa o a la feina, poden ser definitius a l'hora de millorar l'ús correcte dels recursos naturals, incloent-hi els boscos.

∞Les nostres institucions poden fer molt per millorar la quantitat i la qualitat dels boscos. No deixis de recordar-los-ho.

∞Planta, cuida i conserva els boscos. Hi ha moltes maneres de millorar o incrementar la quantitat d'arbres del planeta.

∞Els ciutadans de l'Estat espanyol necessitem fer una revolució forestal. Els problemes estructurals que afecten els nostres boscos requereixen una nova cultura que situï els boscos al lloc que es mereixen si tenim en compte la infinitud de beneficis econòmics, socials i ambientals que ens regalen.

FES-TE AMIC DELS BOSCOS

ALGUNES IDEES ERRÒNIES O CONFUSES

Aquest manual d'autoajuda també ha estat concebut per resoldre els problemes de tots aquells a qui en algun moment de la vida se'ls ha pogut acudir o passar pel cap alguna d'aquestes idees errònies o confuses:

Talar arbres és dolent

El PVC o l'alumini són preferibles a la fusta

L'aigua prové dels rius i embassaments

La muntanya és de tothom

El paper reciclat és més car, contamina més i fa malbé les fotocopiadores

La desforestació, la tala il·legal i la destrucció de la biodiversitat no tenen res a veure amb mi

DA
millorar
s boscos

GREENPEACE

Ajuntament de Barcelona

Els terrenys forestals són una infraestructura bàsica del país

Pels beneficis (externalitats) que proporcionen a tota la societat

Per la manca de rendibilitat en termes monetaris de les finques forestals

A més d'estudiar, planificar i divulgar, cal GESTIONAR

es requereix més inversió pública

Paisatge és qualsevol part del territori tal com la percep la població

La gestió del paisatge ha d'anar lligat al desenvolupament rural:
té una **component social i econòmica** que afecta principalment als **habitants locals**

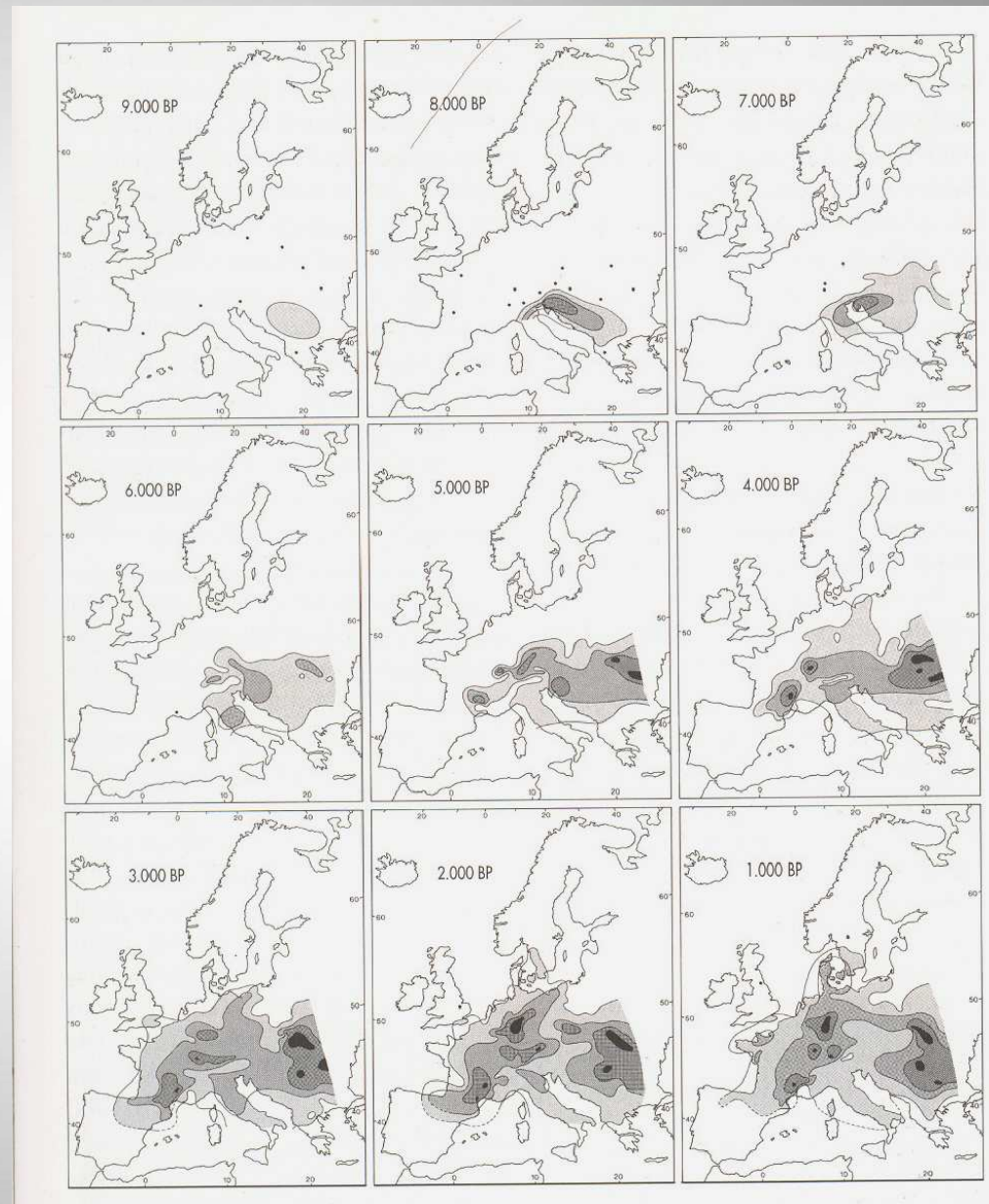
Amb la finalitat d'aconseguir el desenvolupament sostenible, la protecció del medi ambient haurà de constituir una part integrant del procés de desenvolupament i no podrà considerar-se en forma aïllada
Principio cuarto de la Declaración de Río (PNUMA, junio 1992)

El paisatge (...) constitueix un element essencial del benestar individual i social. Protegir-lo, gestionar-lo i ordenar-lo és un dret i una responsabilitat de tots”
Preàmbul de la Convenció Europea del Paisatge
Florència, 20 d'octubre de 2000

dinàmica de les cobertes forestals

1) a llarg termini (mil·lennis):
evolució geobotànica
del paisatge

Exemple: evolució post glaciària
de les fagedes a Europa

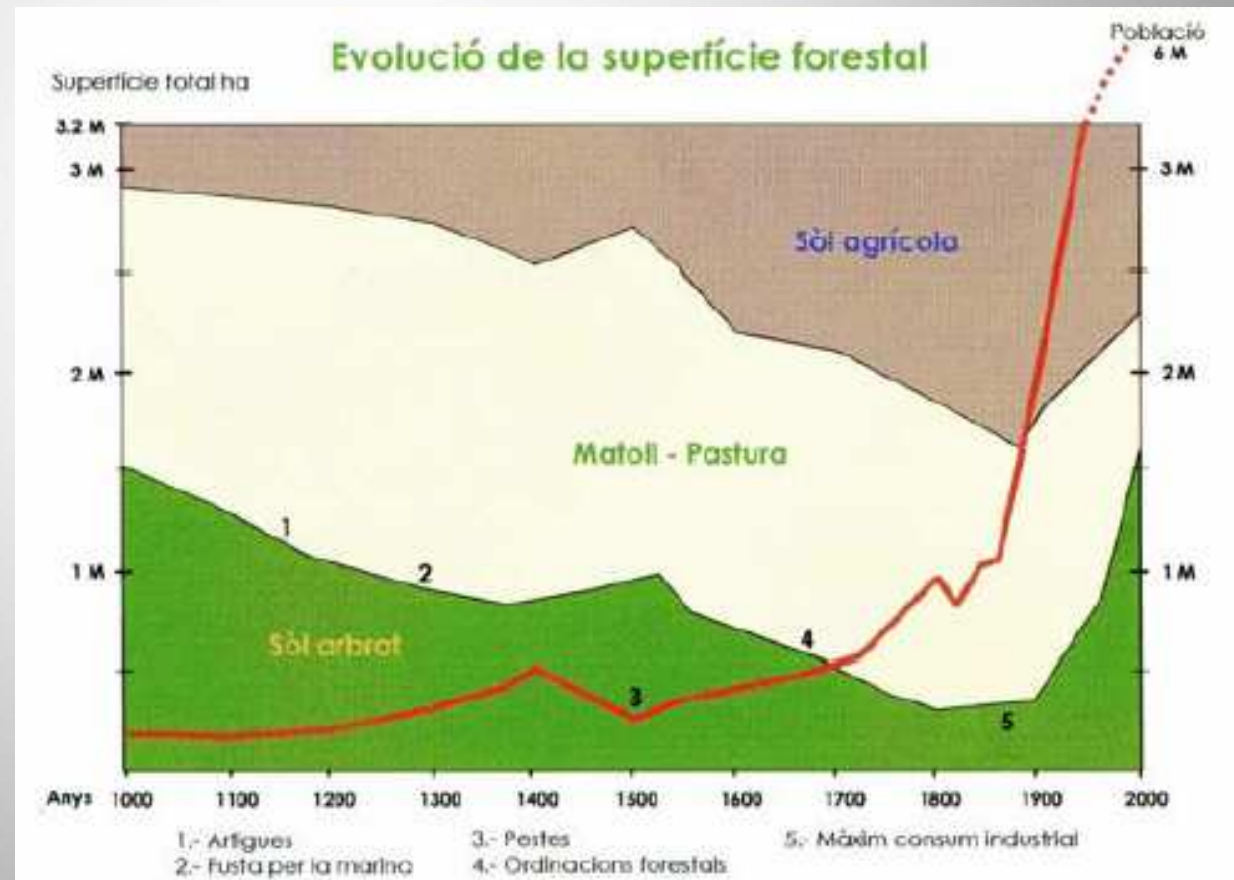
dinàmica de les cobertes forestals

2) a mig termini (segles):

- Ecosistemes associats a dinàmiques actives

Ex. dinamisme de les fagedes-avetals (series cícliques?)

- Influència antròpica: evolució dels usos del sòl

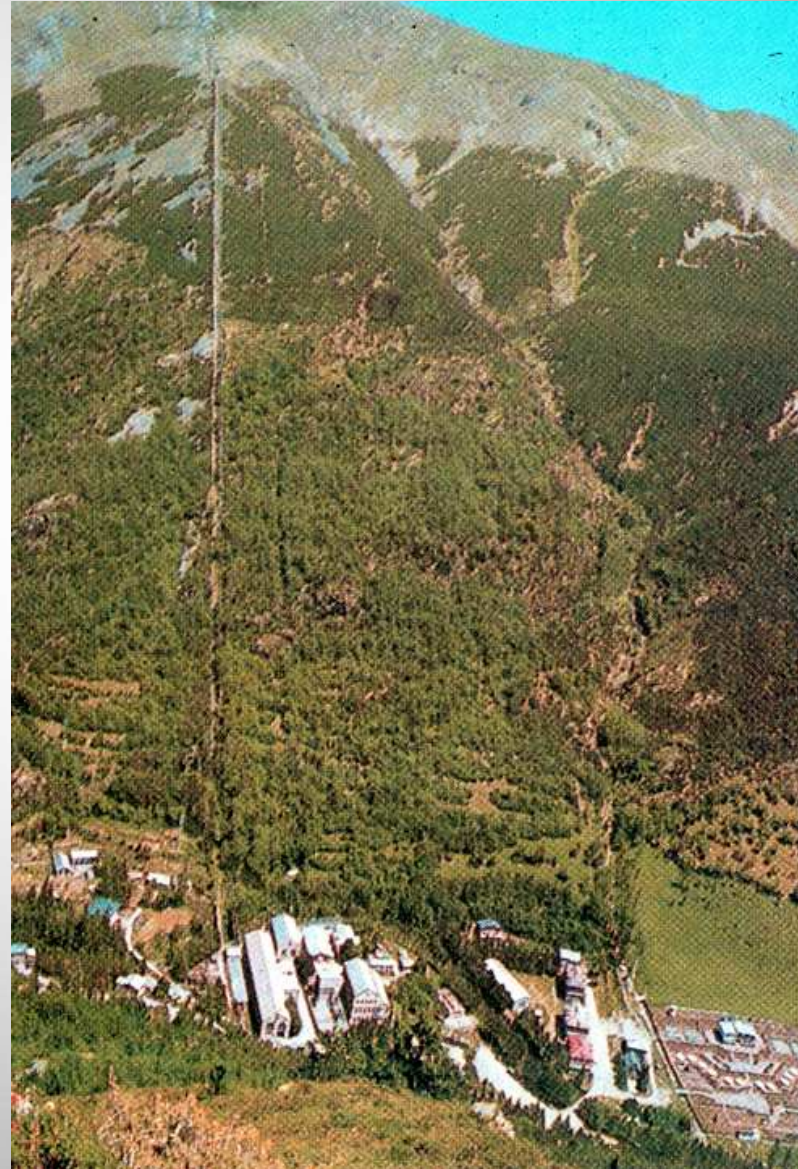
dinàmica de les cobertes forestals

3) a curt termini (decennis):

- Abandonament de les activitats tradicionals :
Ramaderia extensiva, aprofitaments de fusta i llenya, ...
- Influència dels nous usos: recreatius, esportius, ...
- Canvi climàtic
- Efectes indirectes:
Aument del risc de grans incendis forestals, de les plagues forestals, riscos d'erosió i revingudes,...

dinàmica de les cobertes forestals

3) a curt termini (decennis):

dinàmica de les cobertes forestals

3) a curt termini (decennis):

canvi climàtic (CC) i cobertes vegetals

1) Tendències del CC al Mediterrani occidental

Tots els models climàtics, coincideixen en preveure:

- un increment de la temperatura mitjana
- major irregularitat en les precipitacions, amb un allargament dels períodes secs i major freqüència de les precipitacions molt intenses

2) Efecte de les cobertes vegetals en la mitigació del CC

- embornal de carboni (quantificable)
- producció de biomassa per energia (balanç neutre de C)

canvi climàtic (CC) i cobertes vegetals

3) Efectes del canvi climàtic en les cobertes vegetals

- rarificació: pèrdua de capacitat competitiva i equilibri d'espècies endèmiques o amb àrea de distribució petita o fragmentada (ex. *Abies alba*?)
- desequilibris : fenòmens de decrepitud, dificultats en les espècies que estan al límit del seu rang de distribució
- simplificació de l'estrat arbori
- aparició o extensió d'agents patògens

Alguns indicadors del CC

- **Canvis de la composició de la vegetació arbòria entre inventaris forestals**
- **Canvis en els cicles fenològics**
- **Canvi de comportament de determinades plagues:
Indicadors d'alerta temprana**

CC i indicadors de paisatge

Característiques dels indicadors. Haurien de:

provenir d'informació quantitativa i objectiva, ser fàcils de comprendre, i comparables amb la situació de partida, tècnicament

factibles i econòmics,...

A més de dades sobre **hàbitats** (fragmentació, connectivitat, ...), **espècies indicadores o paisatges singulars**, haurien d'incloure també **dades socioeconòmiques locals**

Consideracions socioeconòmiques

- Per passar de la planificació a la gestió cal que la població local, que és la que modela el paisatge, vegi en els plantejaments paisatgístics una **oportunitat**, no una **amenança** (més limitacions!)
- La consideració del paisatge suposa unes **càrregues certes** (reducció d'impactes, manteniment,...) i els **beneficis són difusos** (satisfacció, salut, "imatge de marca")

Consideracions socioeconòmiques

Qui ha d'assumir les despeses del paisatge?

- el propietari?
- el promotor?
- l'usuari?
- la població local?
- les institucions?
- ningú?

És el paisatge un recurs de futur?

Gràcies a

Jesús Garitacelaya i a Paco Cano companys forestals implicats en la divulgació dels valors del paisatge que m'han ofert la informació necessària.

L'Observatori del Paisatge, per haver-me convidat a fer aquesta presentació i, sobre tot, per la seva feina